

Εξώφυλλο: Concrete Circus, «Live» Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός 2007, Calgary, Καναδάς

Περιεχόμενα

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

- 20 «Δραστηριότητες Δ.Σ. ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ»
25 **Π.Κ. Κουμουνδούρος**, «“Πράσινο” Mall, Λυρική και Βιβλιοθήκη για την ελίτ, “Πράσινο” Λόφος με υπαίθριες βιντεοθόνες για τον λαό»
26 **Π.Κ. Κουμουνδούρος**, «Πρώην αεροδρόμιο και παραλία Ελληνικού: Όλα “πράσινα” χωρίς πράσινο!!!»
29 **Ι. Δρούγα**,«Οι ανελεύθεροι χώροι»
30 **Α. Φραδέλου**,«Τα πάντα είναι θέμα διατύπωσης... και εντύπωσης»

Π Ρ Α Σ Ι Ν Ο Β Η Μ Α

- 34 «Πανελλήνιος Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός για “Πρότυπους τύπους τριών κατοικιών 65, 80 και 95m² για αποκατάσταση των πυρόπληκτων κατοικιών, μετά τις εκτεταμένες πυκαγιές του Αυγούστου 2007”»

Α Ρ Χ Ι Τ Ε Κ Τ Ο Ν Ι Κ Ο Ι

Δ Ι Α Γ Ω Ν Ι Σ Μ Ο Ι Γ ’

- 44 «Δημαρχιακό Μέγαρο Δήμου Ιωαννιτών»
52 «Ανάπλαση Πλατείας Ηρώων Δήμου Ελευσίνας»
62 **Α. Κλειδωνάς**, «Θεσμός/Ξεπεσμός»
63 **Ι. Δρούγα**, «Προτάσεις της Επιτροπής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ»
64 **Μ. Καλυβιώτη**, «μικρός-Μεγάλος Αρχιτέκτονας»
66 «Αποκατάσταση και νέα χρήση του Ανατολικού Νεωρίου, της Δεξαμενής ZANE και της Αποθήκης Άλατος στο λιμάνι του Ηρακλείου Κρήτης»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσακίου 15 & Κλάδου, 105 55 Αθήνα
τηλ.: 210 3215 146/ fax: 210 3215 147
e-mail: sadas-pea@tee.gr • www.sadas-pea.gr

‘ARCHITEKTONES’
JOURNAL OF THE ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS
Issue 75, Cycle B, May/June/July 2009
Vrysakiou 15 & Kladou, 105 55 Athens
tel.: +30 210 3215 146/ fax: +30 210 3215 147

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Ευάγγελος Λυρούδης
Αντιπρόεδρος: Γιώργος Νικολάου
Γεν. Γραμματέας: Μαρία Κουρμπανά
Ειδ. Γραμματέας: Μυρτώ Δεσποτίδη
Ταμίας: Γαρυφαλιά Κοσμόγλου
Μέλη: Δημήτρης Δούμας
Αντώνης Μαούνης
Δημήτρης Μαραβέας
Κώστας Μπαρδάκης
Κώστας Μπελιμπασάκης
Θανάσης Μπούμης
Γιάννης Πάνου
Ισίδωρος Σέμψης
Κώστας Τζατζάνης
Βασίλης Χατζηκίδης

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ
Ευάγγελος Λυρούδης

Τα ευυπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τις απόψεις των συντακτών τους.
Οι επίσημες θέσεις του ΣΑΔΑΣ και των άλλων
Συλλόγων Αρχιτεκτόνων δημοσιεύονται στη
στήλη Δραστηριότητες του συλλόγου.

Τιμή τεύχους 0,003 €

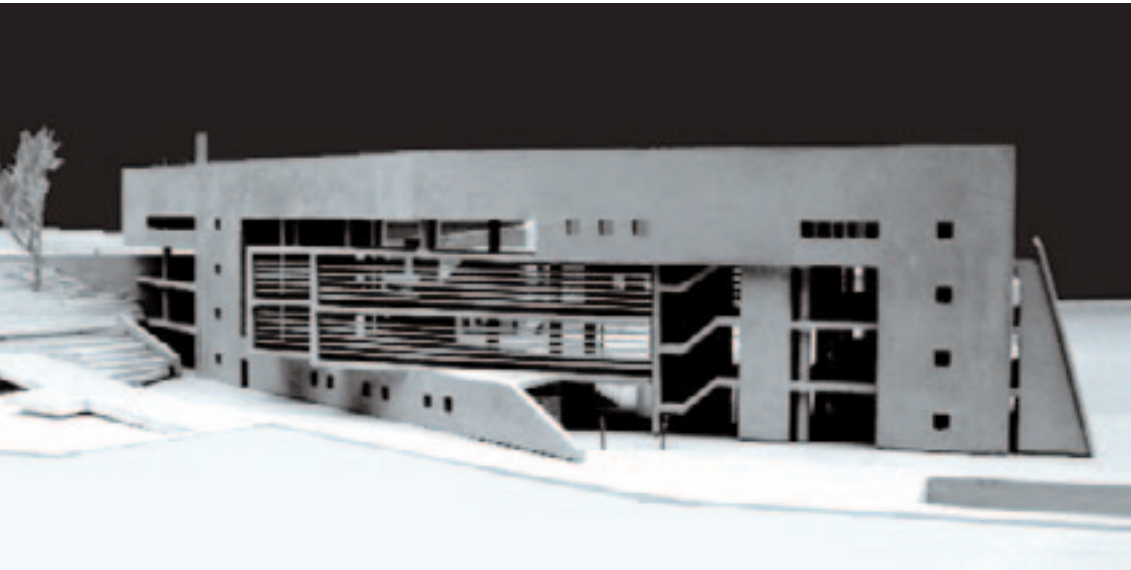
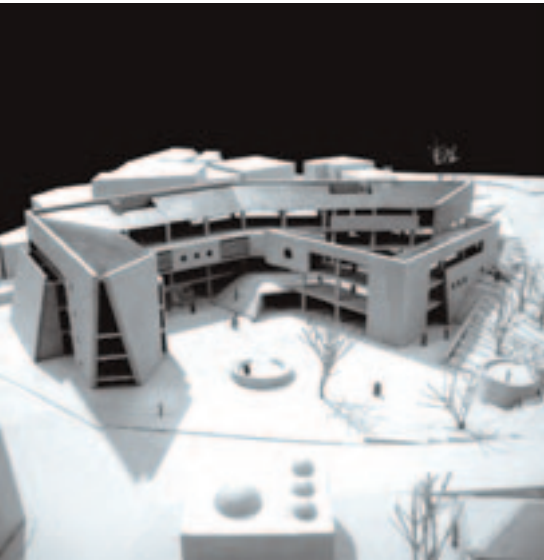
ΕΚΔΟΤΗΣ
Σωτήρης Δημακόπουλος
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ 3D Σ. Δημακοπούλου & ΣΙΑ ΕΕ
Καρνεάδου 20, 163 46 Ηλιούπολη
τηλ.: 210 9235 487-9
fax: 210 9222 743
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Όλγα Σημαιοφορίδου
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γιώργος Καλομηνίδης
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Βιργινία Παυλίδου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ
Λάμπης Δορλής
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
Αρετή Κατή
Μέλπω Παπαδοπούλου
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
Νίκη Δανιηλίδου
DTP SERVICE

Sharpen

ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
Αφοι Αθ. Τσακίρη ΑΕ
Κηφισού 18 ΑΘΗΝΑ
τηλ.: 210 5124 578, 210 5126 570
ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Ευάγγελος Μοσχόφης

Επιθυμία του Συλλόγου είναι, να αξιοποιήσει τις απόψεις όλων των συναδέλφων μέσα από τις σελίδες του περιοδικού. Είναι δυνατόν, όλες οι συνεργασίες που θα αποστέλλονται στο περιοδικό, είτε υπό μορφή παρουσιάσεων έργων, θέσεων και επιστολών να καταχωρούνται στις σελίδες του.
Η Σ.Ε. ενημερώνει όλους τους συναδέλφους που επιθυμούν να αποστείλουν υλικό, να τηρούν τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές που ισχύουν για το περιοδικό.
Κάθε συνάδελφος που εκδηλώνει την πρόθεσή του για αρθρογραφία στα προγραμματισμένα αφιερώματα πρέπει να αποστέλει πρώτα ενημερωτική περίληψη του άρθρου του.
Τα κείμενα πρέπει να είναι αποθηκευμένα σε δισκέτα και να συνοδεύονται από PRINT-OUT και φωτογραφικό υλικό, για άρθρα αφιερωμάτων η έκτασή τους πρέπει να κυμαίνεται από 1000-1200 λέξεις (συμπεριλαμβανομένων των παραπομπών ή των σημειώσεων), για άρθρα επικαίρων 700 λέξεις και για επιστολές 400 λέξεις.
Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για περαιτέρω επεξεργασία από τη Σ.Ε. το υλικό να αποστέλλεται μόνο στη Γραμματεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των βιβλίων για βιβλιοπαρουσίαση.
Θα είναι πολύ χρήσιμο για όλους το περιοδικό να ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ και να ασκείται κριτική για το περιεχόμενο και την εμφάνισή του από όλους τους συναδέλφους.

Το κτήριο συγκροτείται πάνω σε δύο τεθλασμένους άξονες οι οποίοι δεν παρακολουθούν τα όρια του οικοπέδου, αντίθετα τοποθετούνται ελεύθερα, απαντώντας με διαφορετικό κάθε φορά τρόπο στο ποικιλόμορφο γειτονικό περιβάλλον με τα ιδιαίτερα φυσικά, αστικά και ιστορικά χαρακτηριστικά. Το εξωτερικό περίγραμμα των αξόνων αποτελεί και το σκληρό όριο του κτηρίου. Μεταξύ των δύο αυτών γραμμών διαμορφώνονται δύο πλατείες σε διαφορετικές στάθμες. Η μία είναι ο κεντρικός υπαίθριος χώρος-είσοδος στο Δημαρχείο και η δεύτερη μικρότερη εσωτερική πλατεία-αίθριο συγχρόνως αποτελεί στάση πάνω στην κίνηση που συνδέει την κεντρική πλατεία του κτηρίου με το κέντρο της πόλης. Επιπλέον η κίνηση αυτή γεφυρώνει την υφιστάμενη υψομετρική διαφορά μεταξύ του κέντρου της πόλης και της βασικής στάθμης του οικοπέδου στην οποία βρίσκεται η μεγάλη πλατεία εισόδου στο Δημαρχείο και στην αίθουσα πολλαπλών δραστηριοτήτων. Βασική συνθετική επιλογή ήταν η διατήρηση του φυσικού πρανούς και η τοποθέτηση της μεγάλης μάζας του κτηρίου αντιστικτικά προς αυτόν. Στην περιοχή του πρανούς τοποθετείται ημιυπόσκαφη η αίθουσα πολλαπλών δραστηριοτήτων με φυσικό φωτισμό από την οροφή-δάπεδο της πλατείας δημιουργώντας έναν εσωτερικό χώρο με μυσταγωγικό χαρακτήρα.

Μελετητές:
Ανθή Βερυκίου, Αλεξάνδρα Γιαλούρη,
Αλέξανδρος Κλειδωνάς, Γιάννης Παπαδόπουλος, αρχιτέκτονες

Συνεργάτες:
Εύα Ρεπούσκου, Βασιλική Μαλτεζάκη, αρχιτέκτονες
Άρης Γκίτζιας, φοιτητής αρχιτεκτονικής
Κωνσταντίνος Παπαντωνόπουλος, πολιτικός μηχαν.
Παντελής Αργυρός, μηχανολόγος μηχαν.

Ειδικός συνεργάτης:
Γιώργος Παπαδόπουλος, αρχιτέκτων

Η λειτουργική οργάνωση του κτηρίου γίνεται με το σύστημα των γραμμικών πτερύγων. Το προτεινόμενο κατασκευαστικό σύστημα είναι αυτό της δοκού επί στύλου. Τα βασικά υλικά είναι: εμφανές άβαφο σκυρόδεμα και ανεπίχριστος τσιμεντόλιθος.

διαγωνισμός

Ανάπλαση Πλατείας Ηρώων Δήμου Ελευσίνας

«Το Χωράφι της Δήμητρας»

«Το Χωράφι της Δήμητρας» μεταφέρει, με όρους αρχιτεκτονικούς, την εικόνα ενός εύφορου αγρού μέσα στον αστικό ιστό της Ελευσίνας. Η πλατεία που προτείνεται, είναι η κατασκευή αυτού του «καλλιεργημένου» αστικού τοπίου. Η αλληγορία, αναφέρεται τόσο στο μυθολογικό και ιστορικό παρελθόν της Ελευσίνας, όσο και στις σύγχρονες πρωτοβουλίες της πόλης, για την ανακύκλωση και την προστασία του περιβάλλοντος. «Το Χωράφι της Δήμητρας» επιχειρεί έναν συγκερασμό του αρχαίου και του σύγχρονου, του φυσικού και του χτισμένου, του μόνιμου και του εναλλασσόμενου. Σε αυτήν την πρόταση πρωταγωνιστικό ρόλο παίζει η φύτευση με την εναλλαγή των εποχών που συμβολίζει.

Προτεινόμενη αρχιτεκτονική λύση

Η πλατεία Ηρώων είναι ο κεντρικός δημόσιος χώρος της σύγχρονης Ελευσίνας και ταυτόχρονα, σηματοδοτεί την είσοδο στο αρχαίο ιερό. Το αρχαίο ίχνος της Ιεράς Οδού διασχίζει διαγώνια την πλατεία. Οι συνυπάρχουσες γεωμετρίες, του αρχαίου δρόμου και της νέας πολεοδομικής χάραξης, συναντι-

ούνται στο σώμα της πλατείας. Η πρόταση διαπλέκει τις δύο αυτές χαράξεις.

Η νέα πλατεία και οι περιβάλλοντες πεζόδρομοι αντιμετωπίζονται ως ενιαίος χώρος, με ενιαίο δάπεδο. Στον χώρο αυτό σχηματίζεται η εικόνα ενός χωραφιού, που αναφέρεται στον μύθο της Δήμητρας και της Περσεφόνης, τον κύκλο των εποχών, την καλλιέργεια της γης, την αναπαραγωγή και την ανακύκλωση. Ταυτόχρονα, ορίζεται μία συγκεκριμένη γεωμετρία. Το χωράφι είναι ένας χώρος με σαφή γεωμετρία, τόσο εξ αιτίας των ορίων ιδιοκτησίας όσο και από την κατεύθυνση της όργωσής του. Όμως, ο όγκος και η μορφή του μεταλλάσσεται ρυθμικά με τις εποχές του χρόνου, αλλά και από τυχαία γεγονότα (κατεύθυνση του ανέμου). Η προτεινόμενη λύση έχει ως αφετηρία την αέναη και τυχαία μεταβαλλόμενη γεωμετρία του χωραφιού.

Συνθετικά στοιχεία

1. χάραξη

Το βασικό σύστημα χάραξης του δαπέδου της πλατείας, οργανώνεται πάνω σε δύο κατευθύνσεις με απόκλιση 10 μοιρών η

μία από την άλλη, που είναι κάθετες στους άξονες των δύο τμημάτων της Ιεράς Οδού εκατέρωθεν της πλατείας. Το αποτέλεσμα της πλοκής των δύο κατευθύνσεων, παράγει την εντύπωση του «οργωμένου-καλλιεργημένου» δαπέδου.

2. ανάγλυφο

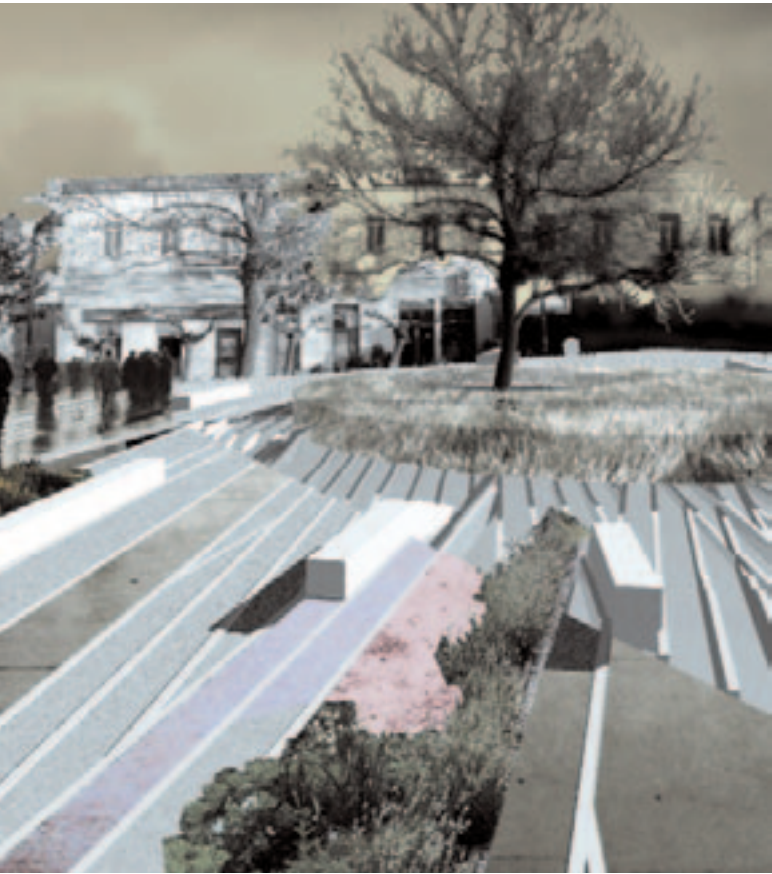
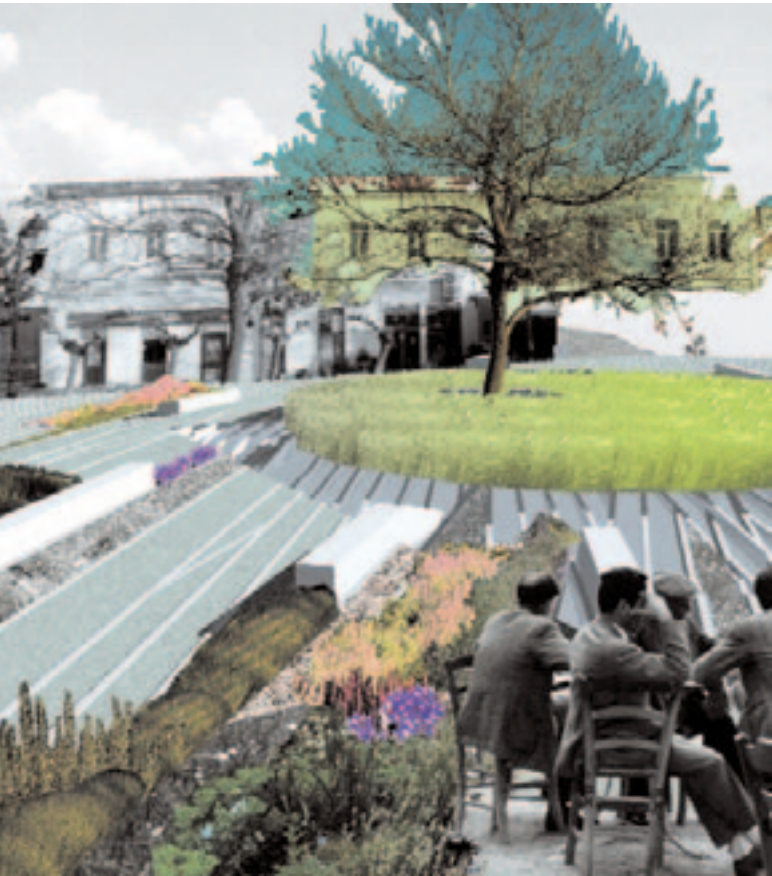
Ο κεντρικός χώρος της πλατείας επανακαθορίζεται από ένα τετράγωνο, που αποσπάται από το ενιαίο επίπεδο, με τη δημιουργία ήπιου ανάγλυφου στην περίμετρό του. Η δημιουργία του ανάγλυφου ορίζει σαφέστερα το νοητό κέντρο της πλατείας, πραγματοποιώντας ένα «κοίλωμα», και αποκλείοντας διακριτικά την πρόσβαση των οχημάτων.

3. εξοπλισμός

Ο εξοπλισμός ορίζεται και αυτός από τη βασική χάραξη της πλατείας και περιλαμβάνει καθίσματα, φωτιστικά και σημεία ανακύκλωσης. Αυτά προκύπτουν από την αναδίπλωση των υλικών της δαπεδόστρωσης στην τρίτη διάστασή τους.

4. νερό

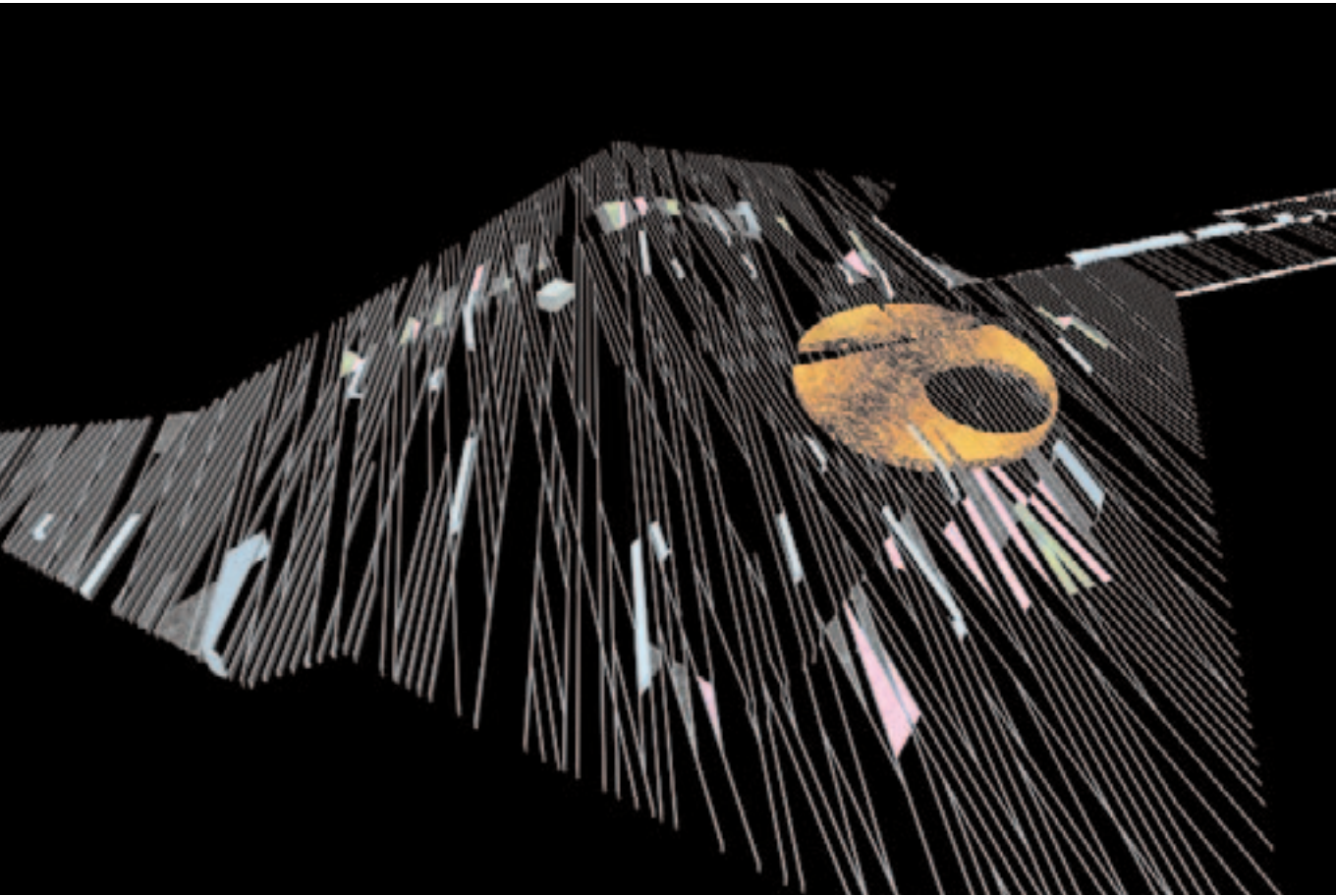
Το υδάτινο στοιχείο εμφανίζεται σε σημεία ψεκασμού και σε ανοικτά γραμμικά κανάλια, βελτιώνοντας κατά τους θερινούς μήνες το μικροκλίμα της πλατείας. Στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου, διαμορφώνεται κρήνη.

5. φύτευση

Η επιλογή της φύτευσης έγινε τόσο για συμβολικούς όσο και για πρακτικούς λόγους. Πρόθεση είναι η δημιουργία ενός τοπίου που: α) εντείνει το παιχνίδι της αλλαγής των εποχών και κάνει φανερό τον κύκλο της φύσης μέσα από την ίδια τη μεταβολή των φυτών, και β) χρησιμοποιεί γηγενή φυτά της Αττικής που σχετίζονται με τη μυθολογία και τον πολιτισμό του τόπου. Η προτεινόμενη φύτευση απαιτεί ελάχιστη φροντίδα, δίνοντας σημασία στην περιβαλλοντική ευαισθησία. Τα είδη φύτευσης που προτείνονται περιλαμβάνουν στάχια, βολβώδη, φρύγανα, αγριολούλουδα και οπωροφόρα δέντρα. Ένας κύκλος με στάχια, τοποθετείται έκκεντρα πάνω στον άξονα της Ιεράς Οδού σημαίνοντας την είσοδο στην πλατεία.

Και τα πέντε στοιχεία που συνθέτουν την πλατεία –χάραξη, ανάγλυφο, εξοπλισμός, νερό και φύτευση– προκύπτουν από κοινές συνθετικές αρχές και έχουν ενιαία λογική ανάπτυξης, αυτή που καθορίζει τη δημιουργία του «καλλιεργημένου αστικού τοπίου» της πλατείας: «Το Χωράφι της Δήμητρας».

Μελετητές:

Κωνσταντίνος Γρίβας, Έρση Ιωαννίδου, Ρενάτα Μεθενίτη, Γιώργος Παρασκευόπουλος, αρχιτέκτονες

Η ιδιαιτερότητα, που χαρακτηρίζει αυτήν την πλατεία, είναι ακριβώς η σχέση της με τον αρχαιολογικό χώρο, ορατό και μη ορατό.

Οι επικράτειες, της αρχαίας και της νέας πόλης, είναι απόλυτα οριοθετημένες. Επικειρούμε να αναδείξουμε την αμφισβήτηση αυτής της απολυτότητας, με την ταυτόχρονη παρουσία τους, τη διείσδυση και συνύπαρξή τους.

Η πρόταση διαπραγματεύεται δύο έννοιες, που αποτελούν συστατικά στοιχεία του τόπου.

Το ιδεατό, που αντιστοιχεί στον αρχαίο κόσμο, τους μύθους και την ιστορία. Το πραγματικό, που αντιστοιχεί στην καθημερινότητα της σύγχρονης πόλης, έννοιες που διαπλέκονται στον χώρο, επικαλύπτοντας η μια την άλλη.

Δύο σαφείς σχεδιαστικές χειρονομίες αποδίδουν και οπτικοποιούν, ως συμβολικές εκφράσεις με πολλαπλές αναγνώσεις, τις δύο έννοιες.

Μια «άυλη» ιδανική ευθεία αντιστοιχεί στην Ιερά Οδό, στο καταληκτικό τμήμα της. Το «άυλο» συμβολίζεται ως μια χωμάτινη λωρίδα, που διαφοροποιείται και οριοθετείται από το πλακόστρωτο της καθημερινής πόλης. Η αρχή της σηματοδοτείται από μια συμβολική γλυπτική σύνθεση. Λεπτές και ευκίνητες μεταλλικές ράβδοι με φωτεινές κορυφές, αναδύονται

από γραμμικές ρηγματώσεις του πλακόστρωτου, συμβολίζουν τις καλλιέργειες των δημητριακών. Η απόληξη της περιβάλλεται από γραμμικούς σχηματισμούς πραγματικής καλλιέργειας.

Μια «αιωρούμενη» τετράγωνη πλατεία, από υπερυψωμένες σκληρές πλάκες μεγάλων διαστάσεων, αντιστοιχεί στην έννοια της σύγχρονης πραγματικότητας, με τα χαρακτηριστικά της απόλυτης υλικότητας, αλλά και του εφήμερου και της προσωρινότητας, υπονοώντας και οριοθετώντας την αντίληψη του «κάτω», είτε με την έννοια της επικωμένης αρχαιότητας, είτε με την έννοια του Άδη. Μια σειρά από επιμήκη φώτα δαπέδου, σαν πεσμένες δάδες, σηματοδοτούν την πορεία της Ιεράς Οδού και συμβολίζουν, ίσως, τις δάδες της τελευταίας τελετουργίας.

Μελετητές:

Μπούκη Μπαμπάλου-Νουκάκη,
Αντώνης Νουκάκης, αρχιτέκτονες

Συνεργάτης:

Γιάννης Καραχάλιος, αρχιτέκτων

Η ιδέα βασίζεται στη διαπίστωση, τον συντονισμό και την *εμβάθυνση της αντίστιξης* της σύγχρονης με την αρχαία πόλη. Βασική αρχή της πρότασης είναι η επαναφορά και ανάδειξη προηγούμενων στρωμάτων της πόλης που κρίνονται σημαντικά και ικανά να μεταφερθούν ως αντιπρόσωποι της εποχής τους στο σήμερα.

Η σύγχρονη πλατεία δεν κτίζεται. Υλοποιείται με τοποθέτηση ένθετων προκατασκευασμένων μονάδων προσθετικά στο δεδομένο αστικό υπόστρωμα. Θα αποτελέσει ένα «ξένο» στοιχείο-εργαστήριο διερεύνησης του παλίμψηστου που ταυτόχρονα εισάγει νέες παραμέτρους στον δημόσιο χώρο. Δύναται να λειτουργήσει σαν εφήμερο επίπεδο που μελλοντικά θα απομακρυνθεί ή να ενσωματωθεί στο παλίμψηστο και να αποτελέσει μέρος του.

Το νέο επίπεδο πραγματοποιεί την επικοινωνία μεταξύ των επιπέδων της ιστορίας της πόλης με την παράλειψη ή μετέπειτα απομάκρυνση των μονάδων που το αποτελούν.

Με την παράλειψη μονάδων η υπάρχουσα φύτευση βρίσκει τον χώρο για να αναπτυχθεί ενώ με την απομάκρυνση μονάδων ο χώρος ανασκάπτεται τμηματικά ανοίγοντας παράθυρα στην ιστορία της πόλης. Τα ευρήματα καταγράφονται κωδικοποιούνται και εκτίθενται.

Νέα παράμετρος του τόπου γίνεται το *τεχνολογικό φως*, που γεννιέται από το επίπεδο. Το κέντρο βάρους μετατοπίζεται από τον αρχαιολογικό χώρο που λούζεται με φώς την ημέρα στη σύγχρονη πλατεία το βράδυ.

Ο δημιουργικός φωτισμός του χώρου είναι μεταβλητής απόχρωσης και προγραμματίζεται με βάση τον χρόνο οπτικοποιώντας στον δημόσιο χώρο την έννοια της *εποχικής αλλαγής*.

Ο διαδραστικός φωτισμός τοποθετεί τον χρήστη στο κέντρο της δράσης. Με τη χρήση αισθητήρων επαφής αυξάνεται η

ένταση φωτισμού αναλογικά με το πλήθος επαφών. Έτσι εγγράφεται η παρουσία ή η απουσία επισκεπτών και το *εφήμερο ίχνος* γίνεται σημαίνον χαρακτηριστικό του τόπου.

Η νέα πλατεία ενσωματώνει, καταγράφει και κωδικοποιεί με σύγχρονους όρους σαν ένας ζωντανός οργανισμός – μια μηχανή. Ως σύγχρονο ανάλογο της μυθολογικής μύσης εισάγονται η τεχνολογία, η αρχαιολογία, και η διάδραση. *Η γνώση αναδύεται συστηματικά από το παλίμψηστο επαναφέροντας τον αρχαίο μύθο. Η διάδραση του επισκέπτη με το φως είναι το παιχνίδι με το μυστήριο και η λύση του.*

Μελετητές:

Ααρών Κοέν, Ελισάβετ Πλαϊνη, αρχιτέκτονες

Σύμβουλος φυτοτεχνίας:

Βίκυ Γροσσομανίδη, γεωπόνος

Η Ελευσίνα ήταν ο τόπος της Μητέρας Γης. Της φύσης, της γεωργίας, των κύκλων τους μέσα στον χρόνο.

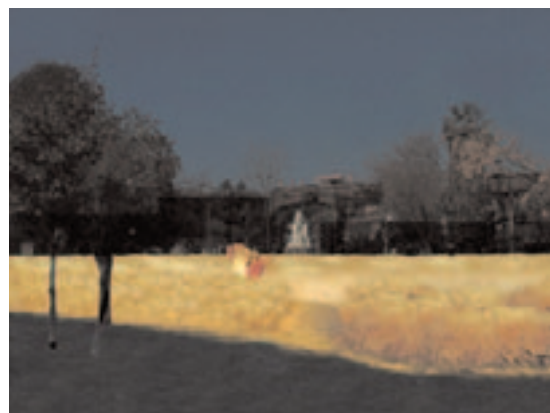
Από έντονα αγροτικό στις αρχές του περασμένου αιώνα, το τοπίο της Ελευσίνας έχει πια γίνει βιομηχανικό και μετα-βιομηχανικό. Το ίδιο τοπίο που ενσάρκωνε τον μύθο, τώρα έχει σβηστεί.

Στην πλατεία Ηρώων, στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου και πάνω στον ιστορικό άξονα της Ιεράς Οδού, επαναφέρουμε τον συμβολισμό του ιστορικού αγροτικού τοπίου. Το σιτάρι, αντιπροσωπευτικό στοιχείο του κύκλου ζωής της αγροτικής φύσης, γίνεται η επιφάνεια πάνω στην οποία εγγράφεται η ζωή της πόλης.

Ο χώρος της πλατείας ανασκάπτεται. Η ιστορία που κρύβεται κάτω από το πλακόστρωτο βγαίνει στην επιφάνεια. Στη συνέχεια ο χώρος καλύπτεται από μια μεταλλική εσχάρα, η οποία αποτελεί το νέο δάπεδο για τη ζωή της πόλης. Το έδαφος κάτω από την εσχάρα σπέρνεται με σιτάρι. Το σιτάρι μεγαλώ-

νει ανάμεσα στα ανοίγματα της εσχάρας, δημιουργώντας μια νέα επιφάνεια. Στα σημεία που υπάρχουν αρχαία, το σιτάρι μεγαλώνει πιο περιορισμένα. Έτσι στην επιφάνεια των σταχυών εμφανίζονται ίχνη από το αρχαίο υπέδαφος, με κυριότερο το ίχνος της Ιεράς Οδού. Οι περαστικοί, αλλά και οι δραστηριότητες της πόλης δημιουργούν και εκείνα ίχνη, καθώς περνούν μέσα από την πλατεία και πατούν τα στάχυα. Την επόμενη χρονιά, από τους σπόρους τα στάχυα αναβλασταίνουν, και ο κύκλος συνεχίζεται.

Η Ιερά Οδός, μέχρι τα όρια του αρχαιολογικού χώρου ο οποίος ορίζεται από φύτευση κληματαριάς, σηματοδοτείται από γραμμική φύτευση ελιών, οι οποίες δίνουν συγκεκριμένο χαρακτήρα στον χώρο χωρίς να απαιτούν άλλες παρεμβάσεις.

Μελετητές:

Θωμάς Δοξιάδης, Αγγελική Μαθιουδάκη, Τερψιθέα Κρεμάλη, Ελένη Ψυλλάκη, Ήρα Φοντεράν, Διονυσία Λιβέρη, αρχιτέκτονες
Βασιλική Δρούγα, τοπογράφος μηχανικός
Αριστείδης Πέτρου, Μαρίνα Αντσακλή, φοιτητές αρχιτεκτονικής

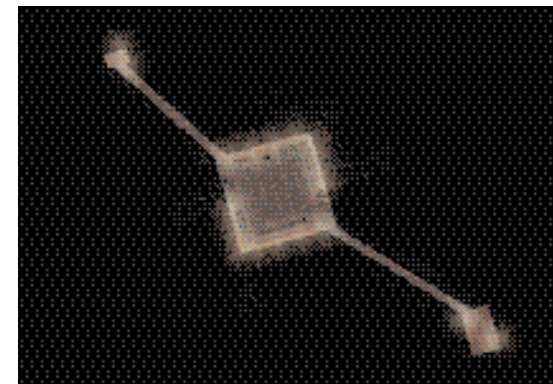

Πκατεία Ηρώων Ελευσίνας – Το ανοιχτό Τελεστήριο

...Το περιεχόμενο της τελετής της μύησης παραμένει άγνωστο. Γνωρίζουμε μόνο ότι μέσα στο Τελεστήριο γινόταν κάποια αναπαράσταση, τα δρώμενα(...), ακούγονταν μυστικές φράσεις, τα λεγόμενα, και αποκαλύπτονταν τα ιερά, τα δεικνύμενα...

Ελευσίνα, Καλλιόπη Πρέκα-Αλεξανδρή

Η πλατεία ως ανοιχτό Τελεστήριο δρώμενων, λεγόμενων και δυκνείμενων του Δήμου. Ενότητα τριών πλατειών: α. Πλατεία Φοινίκων, 23.40x15.00m ή 13x5 άκαινες, ως πολεοδομικό Πρότυπο. β. Πλατεία Εισόδου, στο τέλος της Ιεράς Οδού, 12.00x7.20m ή 4x4 άκαινες, ως αρχαιολογικό Επίπυλο. γ. Πλατεία Ηρώων, ως ανοιχτό Τελεστήριο. 51.00x50.4m ή 17x28 άκαινες, σχεδόν όσο –και με ελάχιστη απόκλιση διεύθυνσης– το περικλειστο Πεισιστράτειο Τελεστήριο του Ικτίνου. Εκτός όλων των απαραίτητων στοιχείων της πλατείας [κρήνες...] τοποθετείται, αξονικά και απέναντι από το ανακαινιζόμενο πρώο, *διαδραστική κοινοτική οθόνη*. Πίσω από την οθόνη, στην ελεύθερη επιφάνεια εδάφους 30.00x1.8m ή 10x1 άκαινες, μικρά παιδιά με τα σχολεία τους, μπορούν να φυτεύουν και να θερίζουν, συμβολικά στάχυα. Η πλατεία περιβάλλεται από σχάρα απορροής ομβρίων ως *σχάρα καθαρ-*

Μελετητής:

Γραφείο «Παράξενοι Ελκυστές»
Εμμανουήλ Κολοκυθάς, αρχιτέκτων

Συνεργάτες:

Λεωνίδα Οικονόμου, αρχιτέκτων

Ομάδα εργασίας:

Νίκος Μπαρμπούτης, μηχανολόγος μηχανικός
Σπύρος Κοσσυβάς, Σταύρος Καλλιγράφος, αρχιτέκτονες
Καλλιस्थένη Κρασάκη, σχεδιάστρια

μών. Το σύνολο φωτίζεται από ενδοδαπέδια σώματα και μεταλλικούς «πυρσούς».

Δομικό στοιχείο της επίλυσής μας είναι η *άκαινα*. Παράγωγη μονάδα του *ποδός*, βασικής μονάδας μέτρησης κατά τους αρχαίους χρόνους όπου 1 άκαινα=10 πόδες, η άκαινα είναι σαν να λέμε η *τρίμετρο*. Πρόκειται για ορθογώνιες ή πλάγιες παραλληλόγραμμες πλάκες από λευκό βετόν 3.00x1.80x 0.17m, με στρόγγυλα κωνικά πέλματα ύψους 0.26 και διαμέτρου 0.27m, που «κουμπώνουν» η μια δίπλα στην άλλη. Μελλοντικές ανασκαφές θα είναι ορατές και θα συνυπάρχουν με τις άκαινες. Η μεταξύ ακαινών και ακανόνιστης οικοδομικής γραμμής επιφάνεια συμπληρώνεται με λευκό βετόν.

Βασικοί άξονες της πρότασης είναι η διατήρηση της πλατείας ως κενού χώρου, ελεύθερου δοχείου δραστηριοτήτων, καμβά δημοσίων δρώμενων και η εισαγωγή θέματος-αναφοράς στον αστικό χώρο.

Η κεντρική θέση στην πόλη, η ύπαρξη μη οκληρών χρήσεων και ήπιου δομημένου περιβάλλοντος και η γειτνίαση με τον αρχαιολογικό χώρο αποτέλεσαν στοιχεία άξια ανάδειξης και αξιοποίησης. Χαρακτηριστικές για τον χώρο δραστηριότητες του αρχαίου παρελθόντος, αποτυπωμένες και φανταστικές μνήμες, προτάθηκε να βρουν μνεία-αναφορά στον αστικό χώρο και να αποτελέσουν τη βασική ιδέα για τον σχεδιασμό της πλατείας. Ως αντικείμενο αναφοράς στη σχετική με τον χώρο αρχαιότητα επιλέχθηκε η πομπή των προσκυνητών και μυστών προς την είσοδο της πόλης που συνέρεαν στο τελευταίο αυτό σημείο της Ιεράς Οδού κατά πλήθη σε ακανόνιστες πυκνώσεις και αραιώσεις. Ως φορέας της αναφοράς επιλέχθηκε ο αστικός εξοπλισμός του χώρου με καλύτερο εκφραστή τα φωτιστικά τα οποία γίνονται αντικείμενο ιδιαίτερου σχεδιασμού κα παρατίθενται σε μία χαλαρή ακολουθία κατά μήκος της Ιεράς Οδού προς την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου και συνεχίζουν μέσα σε αυτόν, διασχίζοντας την πλατεία σε ανάλογες πυκνώσεις και αραιώσεις. Την εικόνα

συμπληρώνουν ειδικά καλυμμένα με βατό τζάμι και αναδειγμένα με νυχτερινό φωτισμό ανασκαφικά σκάμματα, που σαν οπές παρατήρησης στο στρώμα του χρόνου, αποκαλύπτουν το δάπεδο της αρχαίας Ιεράς Οδού σε έναν κάναβο που θυμίζει αρχαιολογική ανασκαφή. Επιμέρους στοιχεία της πρότασης είναι η διαμόρφωση γωνίας στάσης αξιοποιώντας την υφιστάμενη αναπτυγμένη φύτευση με ειδικά σχεδιασμένα καθιστικά τα οποία ξαναβρίσκονται στον πεζόδρομο της Ιεράς Οδού, η είσοδος του αρχαιολογικού χώρου και του χώρου του ναού του Αγίου Ζαχαρία και το πρώον.

Μελετητές:
Νικόλαος Δουράμπεης, Ευτυχία Ηλιοπούλου,
Γεώργιος Τζορμπατζίδης, αρχιτέκτονες

Ελευσίς = έλευσις του Νοός για τους μυημένους του αρχαίου κόσμου στην κατά-νόηση του κύκλου της ζωής και του θανάτου.

Σήμερα, μία πόλη αιωρούμενη ανάμεσα στον αρχαίο μύθο και τη σκληρή σύγχρονη πραγματικότητα. Μία πόλη σε μετάβαση, που αναζητά τη σύνδεση του χθες με το σήμερα και μέσα από αυτήν μία νέα ταυτότητα. Αυτή είναι και η κεντρική ιδέα της πρότασής μας για τη διαμόρφωση της πλατείας Ηρώων, να αντιμετωπισθεί δηλαδή σαν ένας *συνδετικός κρίκος, μία άρθρωση ανάμεσα στο χθες και στο σήμερα*, ανάμεσα στον σύγχρονο πολεοδομικό ιστό, τον νοητό άξονα της Ιεράς Οδού και τον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο. Η πρόταση χρησιμοποιεί την ιστορική ασυνέχεια που χαρακτηρίζει την πλατεία, σαν συνθετικό υλικό. Διασπάται η έννοια της κεντρικής διάταξης, η πλατεία οργανώνεται γύρω από τον *συνθετικά κυρίαρχο άξονα της Ιεράς Οδού (τομή-αρχαιολογικό σκάμμα, καλυμμένο με γυαλί και φωτισμένο τη νύχτα) ο οποίος δηλώνει πορεία, κατεύθυνση, κατά την έννοια της αρχαίας πομπής*, με τερματικό στοιχείο τη νέα διαμορφωμένη είσοδο του αρχαιολογικού χώρου.

Η *διπολικότητα*, θεμελιώδης φιλοσοφικός όρος και μέρος του αντικειμένου της μύησης των Ελευσίνων μυστηρίων, αποτελεί επίσης δομικό στοιχείο της πρότασης. Παρελθόν-μέλλον, φως-σκότος, ζωή-θάνατος, χθόνιο-ουράνιο, ζεύγη αντιθέτων και αλληλοσυμπληρωμένων εννοιών βρίσκουν την τρισδιάστατη ερμηνεία τους στον φυσικό σχεδιασμό της πλατείας μέσω του στοιχείου της *ράμπας*. Προτείνονται 13 ράμπες, 3 ανόδου και 10 καθόδου, παράλληλες προς τον άξονα της Ιεράς Οδού και κατεύθυνση προς την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου. Οι 10 κατιούσες συμβολίζουν την κάθοδο της Κόρης στον Άδη, το παρελθόν, το σκότος, τον

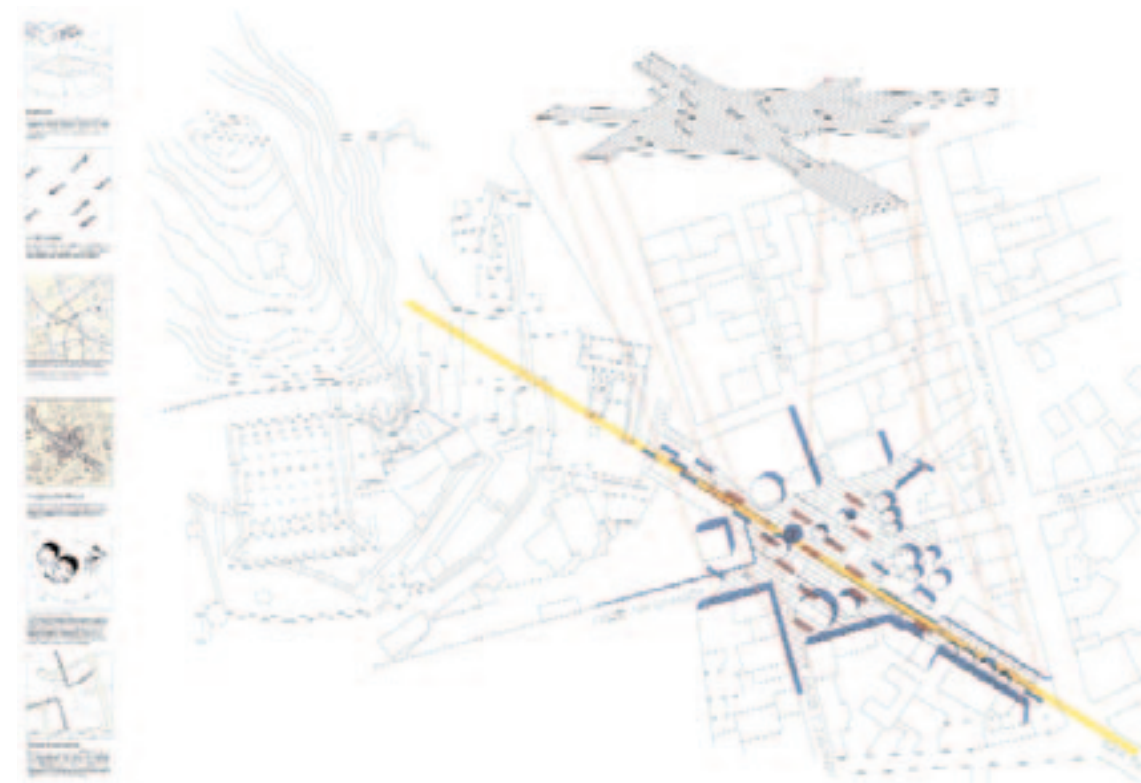
θάνατο και οι 3 ανόδου συμβολίζουν το μέλλον, το φως, τη ζωή και τον επίγειο κόσμο.

Σε όλες τις ράμπες καθόδου χρησιμοποιείται ο ήχος σαν υπόμνηση του υποβλητικού, χθόνιου χαρακτήρα των Ελευσίνων μυστηρίων.

Μελετητές:
Ειρήνη Φρεζάδου, αρχιτεκτων-πολεοδόμος
Δημήτρης Ζούπας, αρχιτέκτων

Συνεργάτες:
Γιώργος Κουφάκης, αρχιτέκτων
Βασίλης Ζούπας, φοιτητής πολιτικός μηχανικός

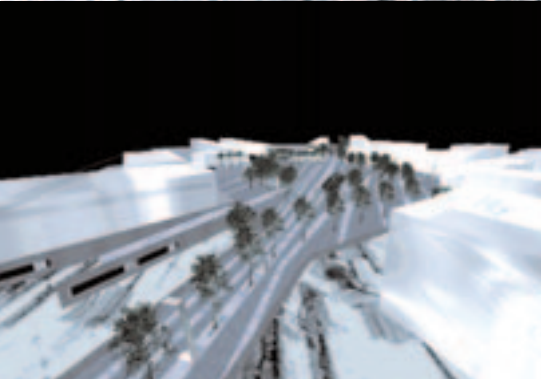
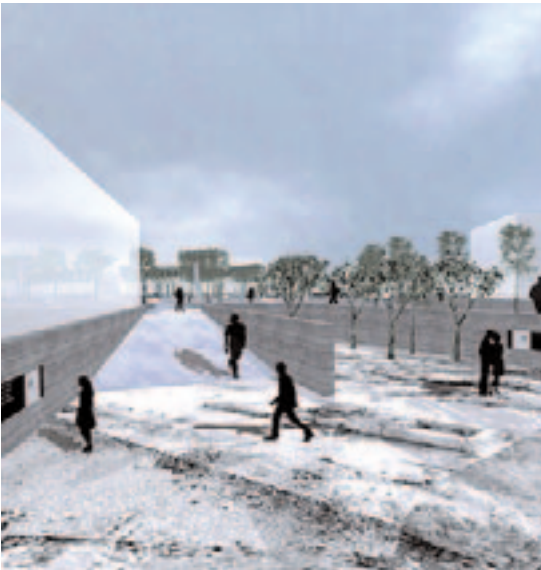

«Γραμμική» αποτύπωση ιστορικού ίχνους

Η πρότασή μας έχει στόχο την ανάδειξη του αρχαιολογικού περιπάτου και τη «γραμμική» αποτύπωση της ιστορίας της πορείας των Ελευσίνιων Μυστηρίων. Μιας πορείας όχι κατ' ανάγκη ευθύγραμμης αλλά που διαγράφεται από την κίνηση του περιπατητή, μια τεθλασμένη ροή, μια ρευστή κυκλοφορία. Περιγράφουμε έναν περίπατο με ιστορία αιώνων με τη βοήθεια νέων εργαλείων και συνοδοιπόρο τη μνήμη. Οι χαράξεις στο έδαφος έχουν την κατεύθυνση της Ιεράς Οδού, και ακολουθώντας παράλληλες πορείες διαχέονται στην πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου, η οποία γίνεται το προαύλιο του αρχαιολογικού χώρου και του Ναού του Αγ. Ζαχαρία.

Ο περίπατος αυτός υλοποιείται με την τοποθέτηση γραμμικών τεθλασμένων λωρίδων από λευκό μάρμαρο στο έδαφος, θραύσματα του παρελθόντος, παραπομπές στον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο. Κομμάτια του ιστού της πόλης, στρώματα της ιστορίας τα οποία αποτυπώνουν το ίχνος του δρόμου, μέσα από μια «χορογραφημένη» κίνηση ανθρώπων. Ανάμεσα σ' αυτές τις μαρμάρινες ροές διεισδύουν πλακόστρωτες επιφάνειες από κυβόλιθο, ακολουθώντας και αυτές τον άξονα της Ιεράς Οδού. Διατηρούμε ελεύθερο τον οπτικό άξονα συμβάλλοντας στη βιωσιμότητα της πλατείας ως δημόσιου αστικού υπαίθριου χώρου. Η πλατεία μετατρέπεται σε μια ενότητα υπερτοπικού χαρακτήρα, σε προαύλιο όλων αυτών των δραστηριοτήτων που την περιβάλλουν, γίνεται «ζωτικός χώρος», τόπος ιστορικής μνήμης αλλά και σύγχρονης κοινωνικής

συναναστροφής. Ο επισκέπτης του αρχαιολογικού χώρου βρίσκει έναν άνετο χώρο στάσης και ξεκούρασης, με οπτικές φυγές προς τα μνημεία που την περιβάλλουν. Η φύτευση διεισδύει στην πλατεία με έναν τρόπο σχεδόν φυσικό παρόλο που διατηρεί την αυστηρή γραμμική και επιμήκη χάραξη προσφέροντας δροσιά, σκiasμό αλλά και μια φυσική οριοθέτηση της πλατείας. Οι συστοιχίες των δέντρων κατά μήκος της Ιεράς Οδού τονίζουν τον άξονά της, ενώ οι πίδακες με νερό προσδίδουν μια ευχάριστη διάθεση στον επισκέπτη.

Μελετητές:
Κωνσταντίνα Κρίκου, Παναγιώτα Λουκάκου,
Τζίνα Σωτηροπούλου, αρχιτέκτονες

Η πρόταση μας για την πλατεία Ηρώων, βασίζεται στη σύνθεση δύο λειτουργικών κάρναβων, από την ανάγνωση του χώρου, σ' ένα «Δίκτυο – Δίκτυο», το οποίο ενημερώνεται από την αλληλεπίδραση μεταξύ των υφιστάμενων κινήσεων και των προτεινόμενων λειτουργιών. Η πρότασή μας επιδιώκει τη χρήση του χώρου από επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας καθώς και στην άμεση σύνδεση της εισόδου του αρχαιολογικού χώρου με την πλατεία και τον πεζόδρομο της Ιεράς Οδού, δυο στοιχείων που μέχρι σήμερα είναι ασύνδετα.

Προγραμματικά αυτό επιτυγχάνεται με την ενδυνάμωση των υφιστάμενων χρήσεων, τη βελτίωση των προσβάσεων και την προσθήκη νέων λειτουργιών: όπως ένας υπαίθριος χώρος εφήμερων εκδηλώσεων, ένας στεγασμένος χώρος ενοικίασης ποδηλάτων και ένα info box. Ταυτόχρονα, σπές ανοίγονται στο έδαφος όπου αποκαλύπτουν ευρήματα, δημιουργώντας έτσι μια υπαίθρια αρχαιολογική έκθεση.

Μορφολογικά αντιμετωπίζεται σαν μια *gestalt* αρχιτεκτονική χειρονομία, όπου αποφεύγεται η απλή παράθεση επιμέρους ετερόκλητων στοιχείων (πλάτωμα/φύτευση/παγκάκι) αλλά προτείνεται η σύνθεση τους σε έναν δημόσιο χώρο, που λειτουργεί σαν ένα οργανικό σύνολο.

Δημιουργούμε έτσι, ένα τεχνητό τοπίο –*landscape*– το οποίο προσαρμόζεται στις «δυναμικές» της πλατείας και παράγει αρμονικές μεταβάσεις ανάμεσα στα σημεία της. Ένα τοπίο που δημιουργεί προϋποθέσεις για κινήσεις διαφορετικών

ταχυτήτων, είτε με τα πόδια είτε με ποδήλατο, αλλά και τμήμα του οποίου λειτουργεί σαν χώρος εκτόνωσης για παιχνίδι όπως skateboard/πατίνια.

Στα άκρα το τοπίο-επιφάνεια ανασκώνεται για να παραλάβει τις νέες λειτουργίες. Έτσι δημιουργούνται μορφολογικές και λειτουργικές εξάρσεις στην περίμετρο της πλατείας, που την ενώνουν ομαλά με τον ιστό της πόλης, τόσο ογκοπλαστικά όσο και λειτουργικά.

Μελετητές:
Σίμος Βαμβακίδης,
Κωνσταντίνος Χρυσός, αρχιτέκτονες

